I

איז אַ וואונדער אַז די קראַנקע זענען לויטערע און צאַרטע
און פאַרקוקטע ערגעץ ווייט און זעען דאָס וואָס קיינער זעט ניט,
ליגן עפּעס באַנאַכט און שמייכלען אין דער פינצטערניש אַריין,
און די בעטן גלעטן זיי פאַר פרייד ווייל ס'ווערט זיי קלאָר אַ רעטסניש

איז אַ וואונדער אַז די קראַנקע קומען־אויף פון זייער דרימל
רייך און דופּסיק (ווי אין פרילינג כאַפּט זיך אויף פון שלאָף אַ זאָמען,
ליגן פריש אין שטילע זאַלן און האָרכן ווי באַ זיי צוקאָפּנס
האָט אַ קלאַפּ געטאָן אַ פליג און עמעץ רופט זיי אָן באַם נאָמען!

איז אַ וואונדער אַז די קראַנקע זענען גרייט צו ווערן הייליק
און וואַרטן־אָפּ די מעת־לעתן מיט שמחה ווי מען שיידט אָפּ מעשר...—
איז אַ וואונדער — ווען כביכול שפּאַצירט אין רוים פון די שפּיטעלער
ווי ס'האָט זיין גייסט אַמאָל געשוועבט איבער פלאַך פון ערשטן וואַסער!

II

און פון וואַן איז די ליבשאַפט וואָס גייט ווי אַ דאָקטאָר
פון בעטל צו בעטל און לייגט צו דאָס אויער,
און דער זאַל וועקט זיך אויף ווי אַ דערשראָקענע שטאָט
ווען עס גייען געשרייען פון יעטוועדן טויער!

און פון וואַן איז די ליבשאַפט וואָס הענגט ווי אַ בליצלאָמפּ
און רייסט־אויף פון שלאָף דעם וואָס חלומט אַליין
ביז אַלע זעצן זיך אויף — ווייסע אין שטילקייט,
קוקן — טראַכטן — און פּלוצלינג — נעמט אָן אַ געוויין!

און וואָס אַלע חולאים זענען זיך אַזוי נאָנט
ווי באַזונדערע שטראַלן פון איין גרויסער גענאָד, —
איז עס ניט ווייל זיי זענען אין דער גראָבער פאַרגרעבטער
וועלט די בעל־בתּים פון דער אײדלסטער שטאָט!! — :

III

װאָרן אויסגעפּײַנערט װערט אַ שטאָט בײַ די לעצטע שטיקער בלוט
פֿון טאָג. געװעלבער־טירן לײגן זיך צענױף װי שטילע הענט.
װײַך און טונקל מאַכט דער מאַרק זיך אויף, קוקט צום ערשטן מאָל אַרויף:
עמיץ איז אין הימל שװאַך, ליגט אין װײַסן בעט און ברענט.

טראָטואַרן פֿאַרשטעלן זיך דאָס פּנים און ציִען זיך אַזױ — געהײמע װעגן,
װער ס'שפּאַצירט, דערשפּירט אין האַרצן שװער און שאַרט זיך בײַ די
שטומע װענט,
װײַבער קריגן דערשראָקענע פֿינגער, טאַפּן צי האָבן נישט קינדער קײן היץ.
מויערן לאָזן אַראָפּ די קעפּ. שטאָט בענקט, זי איז אין דער פֿרעמד

און זוכט איר הײם, קוקט אַהין אַהין װוּ בערג װאַקסן אַרײַן אין בלוט
און טראַכט: דעם טאָג איז גוט ער איז שוין אױבן און איך בין נאָך אין טאָל.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

נאָר װאָס װײסט איר װען מעת־לעתן גאַנצע גײען װי װאַסערן פֿאַרנאַכט — —
װאָס װײסט איר אַלע אויף די גאַסן װאָס אַ טאָג איז אין שפּיטאָל!

IV

װאָס װײסט איר דען װי די פֿרימאָרגנס שפּראָצן, גײען אויף און בליִען
זיך פֿאַנאַנדער און שײַנען רויט און טרויעריק װי אַן אויסשיט־רויז!
צי זעט איר: אין געזונטן פּנים פֿון די בערג קלעפּט זיך אָן
דער תּחילת נאַכט און װערט דאָרט ברויש װי עס װאַקסט אין באַק אַ מויז!

װאָס װײסט איר אַלע אויף די גאַסן װאָסער טעם עס האָט די זון
און די גרויסקײט פֿון אַ פֿרילינג װי זעט אויס װען ס'גײט שפּאַצירן
צו מעסער אינם טיף פֿון מענטשן, (װי מ'גײט דורך אַ געדיכטן סאָד,
פֿולע גאַרשטשעס רויטע קאַרשן) רײַסט מיט אָפּעטיט געשװירן!

װאָס װײסט איר אַלע אויף די גאַסן װאָס אַ נאַכט איז װען דאָס בלוט
גײט פֿראַנק און פֿרײַ װי אַ מלך דורך אַלע טויערן פֿון הויט,
און אין פֿענצטער ליגט דער הימל בלוי װי מילך, שוין אויסגעגאָסן.
און די לבנה שטעקט פֿאַרגליװערט — אַ װײַסע מאַסקע פֿון גרויסן טויט!

V

וואָס ווייסט איר אַלע אויף די גאַסן וואָס אַ טאָג איז אין שפּיטאָל.
שלאָף, מע טאָר קיין סך ניט גיין, שפּאַצירט מען נאָנט:—אין זיך אַליין
ווי אין אַ גאָרטן. אויסגעטאָרעט ווי אַ בייס. אַלע ביימער
דורכגעשטורעמט, אומגעזאָרקעט און אויף יעדן טראָט אַ שטיין.

מע האָט צעשאָסן די מעת־לעתן פולע פויסטן ווי אַ פויער,
און דער זייער האָט געזונגען: „ערד איז אונדזער. פריי ווי צמחים
וועלן מיר שטייגן“! און לייב און זעל האָט טיף צעאַקערט — היינט
פאַרוואָס־זשע האָבן זיינט
אַרויסגעשלעפּט די מעת־לעתן און אויף די פעלדער וואַקסן קנאָכן!

מען זעצט זיך אויף דעם רעשט פון טאָג ווי אויף אַ פּרען וואָס בלייבט
פון בוים
אינם טונקל קוקט מען: וועמעס שולד? מבאַגרייפט: — דער שומר איז
אַוועק פון דאָרטן...
ס׳לט מען מיד אין קראַנקן בעט. און אַז דער וועכטער וועקט צום טיי:
פּעטער, היי, וואו ביסטו דאָרט? ענטפערט מען: בין זיך אין גאָרטן.

VI

דאָ איז ריח פון איינזאַמקייטן ווי היי ווי גראָז אינם־שאָטן פון אָונט.
דאָ לעבן מענטשן און וואַקסן בלאַס ווי ביימער בעת די זון גייט שטאַרבן.
צוהערצו קומען פרעמדע מידע ווי ווינטן אויף אַ פעלד פאַרנאַכט
און גייען פון דאַן ווי פריערשע לידער אַז מ׳בינדט שוין איין די לעצ־
טע גאַרבן...

דאָ זענען הערצער איינגעפּריגן, פאַלן ווי טעג באַם אונטערגיין.
נאָר שיין איז דאָ דער אונטערגאַנג: מ׳פאַלט אין זיידענער טונקלקייט.
יעדער איינער ווערט ווי ווייטקייט, אַלע מענטשן זענען שטילקייט,
און אין דער שפּיל טוט אַזוי וויי: דאָ איז שטענדיק מנחה־צייט. —

תמיד בעטן די וואָס מוזן זיך פאַרלעשן. פון דאַנען גיסט זיך
נייסער טרויער אין דער וועלט פונקט ווי פון די ערשטע שטערן.
און אַזוי קאַלט, גישט זיכער ווערט: וואו ? ווער ? ביז עמיץ שרייבט
מיט גאָלדן כּתב אויף גרויסן וואָלקן: קומט, צו מיר ווערט איר געהערן! — —

VII

און בעת דעם טאָגס רויטע יוגנט גיסט זיך אויס און באַפאַרבט
די גרענעצן פון מערב[illegible]ד, זיין ראָזער גוף גיססט שווער,
די ווייסקייט האַלט דעם אָטעם איין און הערט זיין ברענענדע צוואה, —
נעמען ציטערן די בעטלעך: „עמיץ רופט אונדז דאָרטן, — ווער ?"

בעת אין האָריזאָנטן-פוסטקייט סמאָליעט אויס די לעצטע שעה,
די לאַנגע הענט פון טייך און בערג קריגן בלויע אָדערן:
אַלע נעמען זיך צום האַרצן ווייל נאָך ירושה גייט די נאַכט, —
פלאָנטערן פאַרדרימלט קראַנקע: „מ'קומט... ווער קומט אונדז פאָדערן?"

און בעת נאַכטס יורשטע פאַרבענקט זיך, פאַרוויאַט זיך אין אַ בוים-אַלעע,
אָדער לויטס דול פויקן אין די שויבן, אַלע שטובן-ווענט פאַרקלעמען,
דער דרויסן טוט זיך אָן אַ זאַק, קיינער האַלט נישט אויס אַן טאָג, —
פאַרגייען די ווייסלען ביי חולאים: „זיך ריכטן אין וועג אַריין... צו
וועמען ?"

VIII

ווען אויף ברייטע הימל-טראַקטן לויפן — וואו זשע לויפן שטערן ? —
אַ בשורה טראָגן די וואָס קלאָגן: — „איר, איר צאַרטע מסוכּנים
פענט מיך לאַנג שוין, אין אייער לעצטן ברעג האָט איר מיך טיף
געדמיונט.

איר זענט אַלע מיינע שפּיגלען, און נאָך איך אַליין בין פּנים.

איר האָט געקוקט אויף שטיין און שטויב, ס'אָפּגעשפּיגלט לויף און קיר,
די גלאָסע פלאַך האָט מיטגעלאַכט מיטן אימפּעט פון די רוימען;

נאָר אַז די האָסט האָט זיך פאַרבלאָסס, פלעגט אַן אומעט אייער שטילע גלאָז פאַרציען און אירט פאַררוקט זיך אין די געשליסענע תהומען.

איר זענט געשטאַנען באַ די ווענט, פאַרקוקט צוריק, — אין זיך, — אין אייגענער
שפּיגלדיקער טיפעניש, פון אייער שווייגן האָט געשטראַלט
פאַראומערטקייט איוף אַלץ אַרומעט, — דאָס האָט איר צו מיר געוויטיקט,
איר זענט אַלע מיינע שפּיגלען, איך בין אייער לעצט געשטאַלט."

IX

ליגט מען האָרכט מען עמיץ וואַנדלט צווישן טרערן און שפּיטאָל-דאַך.
פרואווס מען מיטגיין אַזוי פינצטער אַזוי ליכטיק ווי ס'גייט אַ שטייגער
אַ שטערן פון צייט אַרויסגעגנבעט, און צייט בלייבט הינטער-שטעליק
ווייט:
(דאָ טאַסט מען לייבער מיט בענדין ווי קאַליע-זשאַווערדיקע וויגער...)

צייט ביינט זיך איין און האָרכט: עס שוועבט איבער איר אין לאַנגן זאַל,
איז מבקר חולה די וואָס הוסטן, די וואָס וויינען, די וואָס שפּייען,
און העבער וואַקסט דער הויכער זאַל, ווענט וואַרטן ווייט: עס וועט געשען,
די טירן צוגעמאַכט ווי אויגן בשעת מע טראַכט אַ גרויסן רעיון,

אין איר פאַרטייעטקייט זיצט נאַכט און ווייסט: זי איז די לעצטע נאַכט,
נאָר אַמאָל פון טונקל הייבט אַרויס אַ שווערער קאָפּ זיך, קוקט צום טיר:
נאָך נישט מיין ווייב, — נאָך נישט מיין קינד, — וואו זענען זיי, — ווי
שפּעט איז איצט, —
רופט דער וואָס וואַנדלט אין דער שטילקייט: שוין די העכסטע צייט
— צו מיר.

X

אייער צרימען ווען האָב איך געזען, מיינע אָרימע ברידער,
איר זענט געגאַנגען ווי דער ווינטער דורך די פעלדער גיים,

די אָרעמס שווער אראָפּגעהאנגען ווי צווייגן אָנגעטאָן אין אייז;
און איך בין נאָכגעגאַנגען אייך ווי דער ווינטער דורך די פעלדער גייט.

דער טאָג האָט ווייס און ווייט געוויטיקט—: איר זענט געווען פּאַר־
שנייטע דערפער,

די נאַכט האָט טיף אין זיך געוואָיעט—: אַ הונט וואָס האָט נישט קיין
בעל־בית,

און איך דער פרעמדער פעלדער־גייער האָב זיך צעבליט ווי אייער פעלד
אויף מיר זענען געוואקסן שטיינער, איך האָב געפּירט ווי אייער גראָז.

און אַז די ערשטע מילדע שעה איז ווי די ערשטע שוואַלב געקומען,
די צווייטע בלאַנקט אין ווייסן בעטל, די דריטע — האָט שוין אויפן קול
געשטראַלט: כ'בין רייך, — בין איך נישט אָרים לעבן אייך:
איצט בין איך גלאַנץ, איצט בין איך טרויער, איך בין דער פרילינג
אין שפּיטאָל.

פֿרילינג אין שפּיטאָל
וואַרשעווער אַלמאַנאַך (וואַרשע, 1923)
1923, זז׳ 1–7 [באַזונדערע נומעראַציע]